

WPROWADZENIE REDAKTORA NAUKOWEGO TOMU

„Klucz” jest słowem, które kojarzy się z *przedmiotem* służącym do zamykania i otwierania zamków. Niemniej jednak ma ono również znaczenie metaforyczne, jest synonimem słowa „zwoznik”, oznacza coś, co spaja poszczególne elementy¹. Zatem, jeśli dysponujemy *słowem-kluczem*, możemy lepiej zrozumieć czytany tekst i dotrzeć do jego najgłębszego sensu. Czasami otrzymamy *klucz do zrozumienia* czegoś lub kogoś i wtedy będziemy mieli potężne *narzędzie*, które wyjaśni nam prawa i zasady nimi rządzące. A kiedy *działamy w kluczu*, odkrywamy pewną rozumną *zasadę* tego, co robimy. W przypadku publikacji artykułów w czasopismach naukowych, a konkretnie doboru tekstów do poszczególnych tomów, również możemy mówić o *kluczu* i zasadniczo będzie nim przewodni temat. To on „spaja” całość, sprawia, że czytane przez nas artykuły nie wydają się nam luźnym zbiorem tekstów.

W pierwszej części niniejszego tomu „Łódzkich Studiów Teologicznych” chcielibyśmy odejść na chwilę od wspólnego klucza, jakim z reguły jest tematyka i zaproponować inny zwoznik publikowanych treści, a mianowicie miejsce łączące autorów tekstów. Innymi słowy, oprócz tego, *co się publikuje*, będzie nas interesowało również to, *kto publikuje*. Chcielibyśmy przedstawić teksty osób skupionych lub związanych z Uniwersytetem Nawarry w hiszpańskiej Pampelunie. Uczelnia ta została ufundowana w 1952 r. jako dzieło korporacyjne Opus Dei i w minionym roku świętowała 70. rocznicę powstania. Na przestrzeni tych lat istnienia, kształcąc dziesiątki tysięcy studentów, dołączyła do elity najlepszych uniwersytetów w Hiszpanii, sytuując się w najnowszych rankingach w gronie pięciu najlepszych hiszpańskich uczelni. Z okazji obchodzonej w 2022 r. rocznicy chcielibyśmy w symboliczny sposób uczcić ten jubileusz, publikując teksty autorów związanych z pampeluńską uczelnią.

Autor **Juan Fernando Sellés** jest profesorem filozofii współczesnej na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Nawarry. Zajmuje się przede wszystkim antropologią filozoficzną i myślą Leonardo Polo. Filozof ten, jeden z najwybitniejszych profesorów tej uczelni, przez wielu uważany jest za jednego z największych hiszpańskich myślicieli XX w. Opierając się na refleksjach zmarłego w 2013 r. Leonardo Polo, dotyka w swoim artykule tematu nieśmiertelności duszy, uzupełniając tradycyjną argumentację Arystotelesa i św. Tomasza z Akwinu o elementy *antropologii*

¹ Por. M. Szymczak, *Słownik języka polskiego*, t. 3, Warszawa 1995.

transcendentalnej, opracowanej przez Polo, wprowadza pojęcie *evieternidad* (*evieternity*), określające fakt *nieśmiertelności* osoby ludzkiej.

Kryzys metafizyki, choć obecny w myśli filozoficznej w ciągu całej epoki nowożytnej, osiągnął swoje apogeum w filozofii współczesnej. Niemniej jednak, pomimo wielokrotnego ogłaszania jej końca, rzeczywistość okazywała się zgoła inna. Wielu współczesnych myślicieli podjęło próbę jej *obrony* i ukazania, że bez metafizyki zachwianiu ulegają fundamenty samej filozofii. W opinii autora kolejnego artykułu, ks. dr **Adama Sołomiewicza**, myśl Leonardo Polo jest jedną z najciekawszych prób „odzyskania” metafizyki dla filozofii, szczególnie dla antropologii filozoficznej, a zatem zrozumienia tego, *kim jest człowiek*. Książę Adam Sołomiewicz od wielu lat jest związany z Wydziałem Filozoficznym Uniwersytetu Nawarry, gdzie w 2019 r. obronił swoją rozprawę doktorską.

Współczesne problemy dotyczące wiary i jej kryzysu stały się ważnym tematem podejmowanym w refleksji teologicznej. Choć dla wielu z nas kwestie odchodzenia od wiary czy Kościoła jawią się jako zagadnienia współczesne, z perspektywy historycznej nie są niczym nowym. Książę dr hab. **Marek Gilski** jest profesorem UPJPII, pracownikiem Katedry Charytologii, Mariologii i Sakramentologii. Jednocześnie od wielu lat związany z Uniwersytetem Nawarry. Był m. in. recenzentem rozpraw doktorskich tam obronionych, a także prowadził zajęcia na Wydziale Teologicznym jako *visiting profesor*. Książę Marek Gilski w swoim niezwykle ciekawym tekście przedstawia zasadnicze powody odejść od Kościoła w IV w., które motywowały chrześcijan do porzucenia wspólnoty.

Druga część „Łódzkich Studiów Teologicznych” zawiera siedem publikacji sytuujących się w różnych dyscyplinach (nauki teologiczne, nauki o kulturze i religii, nauki historyczne). Artykuł **Jakuba Akonoma** *Ślužba kobiet w liturgii. Tradycja Kościoła a współczesna praktyka pastoralna. Stan badań na rok 2020 przed ogłoszeniem motu proprio „Spiritus Domini”* prezentuje zmiany na przestrzeni dziejów sprawowania kultu oraz doprecyzowanie zakresu możliwości i ogólnych kompetencji kobiet i dziewcząt w czasie celebracji.

Ammar Anwer w anglojęzycznej publikacji *Mawlana Wahiduddin Khan's Critique of Political Interpretation of Islam* przedstawia krytykę politycznej interpretacji islamu, zaproponowaną przez indyjskiego myśliciela Malwanę Wahiduddina Khana.

Z kolei **Piotr Dziewulski** w artykule *Udział łódzkiego harcerstwa w plebiscycie i powstaniach śląskich 1920–1921* na podstawie analizy źródłowej udowadnia obraz silnego wsparcia, jakiego udzieliło łódzkie harcerstwo w powstaniach śląskich i plebiscycie w latach 1920–1921. Odnotowane we wspomnieniach działania oddelegowanych na Śląsk instruktorów harcerskich pokazują, że ich praca była odległa od misji ZHP i miała charakter czysto propagandowy.

Publikacja **Wojciecha Górczyka** *Spór Instytutu Księży Życia Wspólnego (bartolomitów) z biskupem Janem Marcelim Gutkowskim o prepozyturę węgrowską i jej likwidacja* prezentuje spór biskupa podlaskiego Jana Marcelego Gutkowskiego z bartolomitami.

Przedmiotem refleksji **Marka Kołodziejczyka** w artykule *Rozumienie czasu według J. Ratzingera w odniesieniu do poglądów św. Augustyna, G. Greshake'a i M. Heideggera* jest współzależność pojęcia czasu, niebędącego w sprzeczności z ideą wieczności, pamięci oraz duszy „dialogicznej”. Ukazane zostały poglądy J. Ratzingera na tle tradycji starożytnej, reprezentowanej przez św. Augustyna, którego refleksja jest podstawą i punktem wyjścia Ratzingerowskiej koncepcji czasu, pomyślanej antropologicznie i duchowo. W artykule odwołano się także do poglądów filozoficznych Greshake'a i Heideggera.

Mateusz Małajowicz w artykule *Źródła rocznikarskie w biogramach najdawniejszych hierarchów (do końca XII w.) w „Katalogu biskupów krakowskich” Jana Długosza* podjął próbę analizy wykorzystania kronik jako źródeł pierwszych siedemnastu krótkich biografii biskupów w *Katalogu biskupów krakowskich* Jana Długosza, który powstał w pierwszej wersji tuż po 1451 r.

Tom „Łódzkich Studiów Teologicznych” kończy artykuł prof. ChAT **Jerzego Sojki** *Synod w tradycji luterańskiej*, w którym autor prezentuje doświadczenie pracy synodalnej z perspektywy luterańskiej.

ks. dr Piotr Tarabasz

Wyższe Seminarium Duchowne w Łodzi